

Datum 2023-12-15

Ert diarienum: Ju2023/01611

Justitiedepartementet
Ju2023/01611

Coompanions remissvar på Justitiedepartementets betänkandet Bolag och brott – några åtgärder mot oseriösa företag (2023:34)

Coompanion är en företagsrådgivande organisation för människor som vill starta kooperativa, idéburna och sociala företag eller andra verksamheter tillsammans. Vi finns på 25 platser i landet och är representerade i Sveriges samtliga län. Coompanion breddar entreprenörskapet och ger människor som vill förverkliga företagsidéer tillsammans skraddarsydd information, företagsrådgivning och utbildning - från idé till framgångsrikt företagande. Kooperativt företagande är entreprenörskap på alla nivåer och kan bedrivas i ekonomisk förening, SVB, ideell förening med helägt aktieföretag eller aktieföretag. Oftast startar dessa verksamheter i form av ekonomisk förening. Coompanion har ca 120 medarbetare samt ägs och styrs lokalt av över 1200 medlemmar vilka precis som vi, vill verka för ett demokratiskt företagande där samarbetet och allas engagemang är rena drivhuset för ekonomisk, social och hållbar tillväxt. Coompanion välkomnar betänkandets förslag i sak och väljer här att återkoppla på de delar som främst rör den ekonomiska föreningen. Detta remissvar har tagits fram i samarbete med Svensk Kooperation.

Kooperation och brottslighet

Vår uppfattning stämmer bra överens med utredningens konstaterande om att det är mer ovanligt att brott begås i ekonomiska föreningar än i aktieföretag. Detta faller sig naturligt med tanke på associationens karaktär. Dels på grund av tillämpandet av de kooperativa principerna generellt men särskilt utifrån att den ekonomiska föreningen styrs och kontrolleras av de som har nytta av dess verksamhet, dvs medlemmarna. Det är konsumenterna som äger de konsumentkooperativa företagen, de boende som äger boendekooperativen, producenterna som äger de producentkooperativa företagen och medarbetarna som äger medarbetarkooperativen osv.

Att ta över en sådan demokratisk organisation för att försöka bedriva annan och bedräglig verksamhet är förmodligen inte vanligt förekommande. Det går dock inte att utesluta att det skulle kunna finnas möjlighet för ett kriminellt nätverk att bilda en ekonomisk förening i syfte att driva annan verksamhet än vad den registreras för. Det går heller inte att utesluta att det, medvetet eller omedvetet, förekommer felaktigheter gällande registrerade företrädare, redovisningar och beskattning. Vi välkomnar därför att utredningen även behandlar ekonomiska föreningar och bostadsrättsföreningar.

Om inlämning av årsredovisning och revisionsberättelse

Coompanion har drivit på för obligatorisk ingivning av årsredovisning och revisionsberättelse till Bolagsverket för ekonomiska föreningar under lång tid. Vi instämmer i utredningens bedömning att tidsfristen för ett aktiebolag att ge in årsredovisningen till Bolagsverket inte bör kortas. Det finns fördelar med en obligatorisk ingivning av årsredovisningen och revisionsberättelsen till Bolagsverket som utredningen lyfter, och som vi håller med om. Några av dessa fördelar som utredningen nämner är att obligatorisk inlämning kan medföra:

- ökad insyn,
- ha en förebyggande effekt,
- bidra till att eventuella oegentligheter kan avslöjas i större utsträckning,
- stärkt konsumentskydd,
- ökad förutsättningarna för borgenärer och myndigheter att ta del av redovisning och revision,
- ge ett signalvärde att det är samma krav på ekonomiska föreningar som aktiebolag i detta avseende.

När det gäller frågan om stärkt skydd för borgenärer och andra som föreningen vill göra affärer med skulle vi särskilt vilja poängtera att den ekonomiska föreningen idag diskrimineras i detta avseende. Även i de fall ekonomiska föreningarna har lämnat in sina årsredovisningar frivilligt till Bolagsverket hämtar kreditupplysningsföretagen inte in motsvarande uppgifter som de gör för aktiebolag. Detta innebär att leverantörer och andra kreditgivare ofta nekar ekonomiska föreningar att göra affärer på grund av att det inte varit möjligt att göra en digital "snabbkoll" av kreditvärdighet och andra företagsuppgifter.

Om utredningens förslag ska få någon effekt, på så sätt som beskrivs, krävs det att informationen från de ekonomiska föreningarnas årsredovisningar görs tillgänglig och sammanställs på samma sätt som för aktiebolagen, till exempel i de digitala plattformar som används för att söka företagsupplysningar

Att upptäcka brott och oseriöst företagande ligger inte bara i myndigheters intresse utan också hos de som riskerar att hamna i samhandel med dem. Det finns därför all anledning att se över hur företagsinformation sammanställs och görs tillgänglig för alla och envar.

Om tider och förseningsavgifter

Vi håller med utredningen om att det bör vara samma tider och samma avgifter som ska gälla för ekonomiska föreningar och bostadsrättsföreningar som för aktiebolag. Med anledning av att det kommer innebära nya rutiner för föreningarna vill vi belysa vikten av att Bolagsverket skickar ut påminnelse om inlämning senast sex månader efter räkenskapsårets utgång. Vi vill även upplysa om att tvångslikvidation på grund av underlåtelse att lämna in årsredovisning kan ha en oproportionellt stor konsekvens för många medlemmar i ekonomiska föreningar. Detta gäller främst vital infrastruktur såsom fiberföreningar eller föreningar där medlemmar bor, dvs bland annat kooperativa hyresrättsföreningar och bostadsrättsföreningar. Vi anser därför att det finns anledning att närmare utreda hur lagstiftaren kan stärka skyddet för medlemmen i denna kontext.

Förslag som berör ändringar i lagen om ekonomiska föreningar

- Vi tillstyrker förslaget att straffskalan för att utse eller utses till målvakt höjs.
- Vi har inte några invändningar mot förslagen om Bolagsverkets ökade möjligheter för att stryka oriktiga uppgifter om företrädare eller tillämpa personlig inställelse mm. Det senare bör nog dock utföras av myndigheter med lokal närvaro och rutiner för identitetskontroller.
- Förslaget gällande anmälan till Bolagsverket om fortsatt föreningsstämma där årsredovisning ska behandlas är också lämpligt.

Vi anser sammanfattningsvis att samtliga föreslagna ändringar i lagen om ekonomiska föreningar är behövliga i förhållande till utredningens förslag.

Detta remissvar är utarbetat i samverkan med Svensk Kooperation.

Stockholm den 15 december 2023

Gordon Hahn

Ordförande Coompanion Sverige

COOMPANION

KOOPERATIV UTVECKLING

Coompanion Sverige

Skånegatan 61

116 37 Stockholm

www.coompanion.se